

Norge og rakettforsvaret

Metoderapport SKUP 2008

1) Utført av:

Tron Strand og Tor Olav Mørseth

2) Tittel på prosjektet:

Norge og rakettforsvaret

3) Publisert:

Bergens Tidende i mai-september 2007

Det var på forhånd planlagt fire saker. Disse ble publisert fortløpende med start 12. mai.

Dag 1: Den norske plattformen som havnet i rakettforsvaret

Dag 2: Forsvarsdepartementet varslet aldri statsministeren om den betente saken

Dag 3: Reaksjoner fra politikere og sikkerhetspolitiske eksperter

Dag 4: Norge er med på å bygge et rakettforsvar som trolig blir en del av det amerikanske

Alle disse sakene var avisens hovedoppslag.

De sentrale oppfølgingsartiklene har stått på trykk 16., 19., 30 og 31. mai, samt 1., 13. og 15 juni og 14. september.

Parallelt med publiseringen i papiravisene, har sakene vært publisert på bt.no. Her ble også omfattende bakgrunnsmateriale gjort tilgjengelig for at leserne selv skulle kunne undersøke bakgrunnen for artiklene.

4) Redaksjonens adresse

Bergens Tidende
Postboks 7240
5020 Bergen
Tlf 05500

5) Journalistenes adresse

Tron Strand
Bergens Tidende
Akersgata 55
0180 Oslo
Tlf 91328863

Tor Olav Mørseth
Bergens Tidende
Postboks 7240
5020 Bergen
Tlf 92442262

6) Redegjørelse for arbeidet

a) Når og hvordan arbeidet kom i gang, og ideen som startet det

Som et ledd i det løpende nyhetsarbeidet, abonnerer Tron Strand på en rekke elektroniske nyhetsbrev fra ulike kilder i inn- og utland. En del av disse omhandler forsvars- og sikkerhetspolitikk, som Secrecy News fra Federation of American Scientists (FAS).

Lørdag 10. februar 2007 kom et nyhetsbrev som blant annet inneholdt en henvisning til følgende: SEA-BASED X-BAND RADAR (SBX) SOURCEBOOK.

Det er en kildebok, samlet av den tidligere CIA-analytikeren Allan Thomson, om en sjøbasert x-bånd radar som inngår i det amerikanske rakettforsvaret. Bergens Tidende har tidligere skrevet mye om USAs rakettforsvar og tilknytningen til Norge gjennom en radar i Vardø – den såkalte Globus II-radaren. Fordi dette også er en x-bånd radar, ble Strands interesse vekket, og kildeboken lastet ned.

Interesserte kan laste ned rapporten fra FAS, og som PDF-fil. Vi gjør oppmerksom på at filen er stor (25 MB). Rapporten finnes på følgende adresse:

<http://www.fas.org/man/eprint/sbx.pdf>

Kildeboken er på 224 sider. Den ble i første omgang håndtert ved at Strand kjørte et standard ordsøk på «Norway» i dokumentet. Det ga 20 treff. Det var nok til at dokumentet ble skrevet ut og nøye gjennomlest. I rapporten fremkommer følgende opplysninger:

- SBX-radaren eies av USAs rakettforsvarsbyrå – Missile Defense Agency (MDA).
- MDA er Forsvarsdepartementets byrå for håndtering av det globale rakettforsvaret.
- Boeing er MDAs hovedsamarbeidspartner for MDA i utviklingen av våpensystemet.
- En superradar er plassert på en tidligere oljerigg. Radaren skal plasseres i Alaska og er en hjørnestein i USAs rakettforsvar.
- Boeing kjøpte i 2003 oljeriggen i Norge og fra Moss Arctic Production Inc, og fikk den tauet til USA.
- Moss Maritime AS, med hovedkontor på Lysaker utenfor Oslo, hadde designet plattformen og stått sentralt i byggingen av den på et russisk verft i Vyborg.

Informasjonen var konkret og grunnlaget tilstrekkelig for at et graveprosjekt kunne legges frem for redaksjonsledelsen som umiddelbart sa ja. Det ble også besluttet at journalist Tor Olav Mørseth skulle delta i arbeidet. Målet var å ha eventuelle artikler klare til NATOs utenriksministermøte i Oslo i april. Først måtte imidlertid allerede igangsatte prosjekter avsluttes. Dette, kombinert med at en velferdspermisjon måtte avvikles midt i researchperioden, førte til at tidsambisjonen raskt ble lagt vekk. Arbeidet kom i gang for alvor i gang i slutten av mars, og første artikkel ble publisert lørdag 12. mai 2007.

b) Sentrale problemstillinger ved starten av arbeidet

Kildeboken og innledende undersøkelser i Norge gjorde at vi stilte oss noen overordnede spørsmål vi ønsket å få svar på:

- Hvem tjente penger på handelen?
- Hvordan ble norsk industri involvert?
- Har norske myndigheter vært involvert?
- Hvilken informasjon har Stortinget og regjeringen hatt om handelen?
- Hvordan kunne en slik handel gjennomføres uten noen form for offentlig debatt?

Det er her grunn til å minne om et par historiske kjensgjerninger.

Rakettforsvaret til USA er et ektefødt barn av tidligere president Ronald Reagans mye omtalte visjon om å lede an i utviklingen av verdensrommet, og beskytte USA gjennom romvåpen – det såkalte Star Wars.

Dette våpenprogrammet har gjennomgått ulike faser. På midten av 1980-tallet ble det kalt SDI – Strategic Defense Initiative. Det ble gjenstand for heftige diskusjoner i NATO, og den daværende norske arbeiderpartiregjeringen mislikte prosjektet. Og i 1986 gikk daværende forsvarsminister Johan Jørgen Holst inn for at Norge skulle insistere på en fotnote til et NATO-kommuniké. USA ble rasende og truet med betydelige økonomiske straffereaksjoner. Enden på visa ble enighet i NATO og Holst slapp å markere sin skepsis med en fotnote. Noen år senere – 11. september 2001 – måtte en lamslått verden konstatere at terrorister hadde angrepet og rammet USA på brutalt vis. President George W. Bush lot ikke sjansen gå fra seg. Han markerte raskt at landet gikk til krig mot terror, terrorister og røverstater. Slik Bush og hans regime så det, kunne en avtale inngått mellom Sovjetunionen og USA være til hinder for at USA kunne forsvare seg. Han varslet derfor en ensidig oppsigelse av ABM-avtalen – ABM står for Anti Ballistic Missile. Den sikret på sett og vis terrorbalansen mellom atomstatene Sovjetunionen og USA ved at det ikke var lov å bygge ut forsvarssystemer mot ballistiske raketter, verken på land, til sjøs eller i verdensrommet. Nå ble den sagt opp av Bush, med virkning fra 13. juni 2002. Det ble beklaget av svært mange norske politikere.

Samtidig skjøt arbeidet med å utvikle et komplett rakettforsvarssystem fart i USA. Det kunne de gjøre, med ABM-avtalen på historiens gravplass.

Samtidig viste kildeboken om SBX-radaren fra Allan Thomson og FAS at Boeing hadde kontakt med Norge om kjøp av oljeriggen til Moss-selskapene i siste halvdel av 2002.

Dette bidro til det kanskje viktigste spørsmålet vi stilte oss:

- Hvordan kunne norske selskaper bidra til virkeliggjøringen av USAs rakettforsvar på et tidspunkt hvor ABM-avtalen nylig var sagt opp, og deler av verden fryktet et romvåpenkappløp?

c) Ble problemstillingen endret underveis? I så fall, hvorfor og hvordan?

Problemstillingen ble ikke endret, men undersøkelsene ble utvidet. Det er ikke akkurat et ukjent fenomen i en gravesituasjon at nye oppdagelser fører til nye muligheter. For oss gikk prosjektet fra å være et prosjekt om en avsluttet historie (plattformen) til også å inkludere situasjonen i dag. Etter hvert som vi trengte dypere ned i materialet rundt rakettforsvaret, skjønte vi at det var nødvendig å stille flere spørsmål.

- Kan det norske forsvaret i dag inngå i USAs rakettforsvar?
- Hvor omfattende er Natos planer for et eget rakettforsvar?

- Hva er Norges rolle i dette arbeidet?

Det første spørsmålet måtte vi stille oss, etter at vi ble klar over den reelle kapasiteten til våpensystemene og radarene på de nye norske fregattene. Våpensystemet og radaren er utviklet av våpenprodusenten Lockheed Martin, og er en nøkkelkomponent i USAs rakettforsvar. Våpensystemet heter Aegis, og radaren SPY-1.

Det andre spørsmålet måtte vi stille oss da vi fikk opplysninger om at NATOs rakettforsvar, kalt ALTBMD, ikke bare var laget for å beskytte tropper på oppdrag i utlandet, men er i ferd med å utvikles til et territorielt rakettforsvar som skal kunne forsvare kritisk infrastruktur, byer og regioner i alle medlemsland mot kort- og mellomdistanseraketter med en rekkevidde på inntil 3000 kilometer.

For det tredje, ble det viktig å kartlegge Norges rolle og eventuelle bidrag til utviklingen av NATOs rakettforsvar, siden ingen hadde protestert eller offentlig problematisert utviklingen av dette våpensystemet.

Midt i prosessen kom også de aller første bakgrunnsartiklene fra amerikanske militære fagblad om at NATO og USA arbeidet med planer om å samkjøre og samordne NATOs rakettforsvar med USAs rakettforsvar.

I lys av dette, ble det derfor ikke bare en historisk sak om hva som skjedde under Bondevik II-regjeringen i 2002/2003, men også et spørsmål om hvordan den rød-grønne Stoltenberg-regjeringen har forholdt seg til dette i NATO fordi den i Soria Moria-erklæringen fra 2005 skriver:

«Regjeringen vil at Norge skal arbeide for å skrinlegge dagens planer for rakettforsvar».

d) Organiseringen av arbeidet, inkludert metode- og kildebruk, samt problemer.

Vi foretok en grovinndeling av ansvaret mellom Strand og Mørseth.

For plattformens del tok Strand ansvaret for hendelsesforløp, norske myndigheters mulige involvering, samt politisk oppfølging, mens Mørseth fulgte pengene og kartla de involverte selskaper og eiere, og økonomien for disse.

For dagens situasjon, om Norges forsvar kan inngå i rakettforsvaret og hvor langt NATO har kommet i arbeidet med sitt rakettforsvar, tok Mørseth de forsvarsmessige og tekniske undersøkelser i forhold til Forsvaret og forsvarsindustrien, mens Strand tok de politiske og organisasjonsmessige forholdene.

Vi arbeidet parallelt med de historiske undersøkelsene om plattformen og de mer dagsaktuelle problemstillingene knyttet til NATOs rakettforsvar.

Vi startet med innhenting av informasjon fra åpne kilder i inn- og utland.

De kan deles inn i:

- a) Både generelle og spesifikke søk i Google
- b) Gjennomgang av regnskaper gjennom flere år for involverte norske selskaper
- c) Grundig kartlegging av materialet i internasjonale mediearkiver

- d) Systematisk leting gjennom alt åpent, tilgjengelig materiale i NATO
- e) Systematisk leting på spesialiserte nettsteder og i fagmedier. Eksempelvis Space News og FAS
- f) Systematisk gjennomgang av alt åpent tilgjengelig materiale hos myndigheter i USA og Norge. I USA inkluderer det Missile Defense Agency, Departement of Defense, Det hvite hus, Kongressen og USAs riksrevisjon (GAO). I Norge inkluderer det Stortinget, regjeringen og underbuk av Forsvarsdepartementet som Forsvarets forskningsinstitutt.
- g) Samtaler og intervjuer med en rekke kilder, blant annet i organisasjoner nevnt ovenfor.

Materialet vi nå satt med var omfattende. Særlig verdifulle var imidlertid flere rapporter fra CRS – Kongressens researchtjeneste, USAs riksrevisjon, samt et omfattende materiale fra Missile Defense Agency.

Vi hadde nå klart å kartlegge plattformens detaljerte reiserute (fra verftet i Russland, via opplag i Sandefjord, til verft i USA, og endelig via Hawaii til Alaska. Vi hadde også en rimelig bra oversikt over økonomien (men det var tall som ikke var bekreftet).

Samlet sett etablerte vi et klart bilde av hvor langt USA hadde kommet med sitt rakettforsvar (at det allerede vurderes som delvis operasjonelt og kan forsvare USA mot enkeltstående angrep), vi hadde oversikt over hvor mye penger USA har brukt på rakettforsvaret, at NATOs rakettforsvar skal være operasjonelt allerede i 2010 og at det skal være ferdig utbygd innen 2015, det ble snakket stadig høyere om en full integrering mellom USAs og NATOs rakettforsvar, og at Norges nye fregatter er utstyrt med hypermoderne våpensystemer som i en gitt situasjon kan inngå i rakettforsvaret.

Vi var nå rede til å be om innsyn i dokumenter og stille konkrete spørsmål til ulike aktører, og slik sett flagge hvilken type sak vi arbeidet med.

Først gjennomgår vi her arbeidet med **plattformen** og den historiske delen:

Et hovedproblem vi møtte på, var meget ordknappe kilder, total uvitenhet i det politiske miljøet, og utstrakt hemmelighold.

Når det gjelder hemmelighold, vil vi dvele litt ved dette, både fordi det forteller noe om hvilke problemer en slik undersøkelse støter på, men også fordi det er mulig å angripe det. Ikke bare var de involverte norske elskapene og ledelsen i disse uvillige til å snakke, men også myndighetene ønsket å holde saken hemmelig.

Rent konkret vil vi nevne innsyn i Forsvarsdepartementets dokumenter gjennom Elektronisk postjournal. Gjennom søk på alle relevante søkeord som Missile defense, rakettforsvar, rakettskjold, Moss Maritime osv., fikk vi i Forsvarsdepartementet opp en del journalnumre av interesse. Disse dokumentene ble bestilt, men bortsett fra ett, fikk vi avslag på innsyn i samtlige dokumenter.

Avslagene ble oversendt på faks, og øverst på dokumentet var det med penn skrevet at meroffentlighet var vurdert.

Tilsynelatende var vi en låst situasjon. Undersøkelser har vist at det er så godt som umulig å nå frem med en klage på innsynsvedtak, når meroffentlighet allerede er vurdert. En slik klage blir behandlet av Kongen i statsråd, og der omgjøres som hovedregel ikke vedtak. De stadfestes.

Et annet alternativ er i stedet å involvere Sivilombudsmannen for å be ham om å vurdere saken. Ombudsmannen kan ikke gå inn i saker som har vært behandlet i av Kongen i statsråd, og må derfor få saken før en slik klage innleveres. Men samtidig bruker ombudsmannen lang tid på å behandle en sak, samtidig som prosessen i forhold til departementet også er tidkrevende. Det hadde ikke vi tid til.

På bakgrunn av en del åpenbare feil i departementets avslag på innsyn, valgte vi i stedet å sende et brev til Forsvarsdepartementet. Det var avgjørende viktig å ikke bruke formuleringer slik at det fremsto som en klage, men at åpenbar feilaktig og tvilsom saksbehandling måtte føre til en ny vurdering av innsynsspørsmålet.

Vårt brev, i form av en e-post, ble sendt den 28. mars. Og dette er hva vi skrev:

Fra: Tron Strand

Sendt: 28. mars 2007 11:36

Til: 'postmottak@fd.dep.no'

Emne: vedr avslag på innsyn

Jeg viser til avslag på innsyn for dokument 1, 2, 4 og 5 på saksnummer 2002/00514.

Jeg ønsker å forsikre meg om at meroffentlighet er vurdert for samtlige fire dokumenter, og ber om at departement ser på dette.

Dokument 2 på dette saksnummeret er et brev som er journalført med Moss Maritime som mottaker. Dette dokumentet er unntatt offentlighet med paragraf 5.1 som begrunnelse. Paragraf 5 gjelder interne saksdokumenter, og dette kan dermed neppe anføres siden brevet åpenbart har en ekstern mottaker. Jeg ber derfor departementet på ny vurdere om jeg kan få innsyn i dette dokumentet.

Videre kan jeg ikke finne dokument 3 på samme saksnummer i elektronisk postjournal, men ber likefullt om innsyn i dette dokumentet, samt alle andre dokumenter på dette saksnummer.

Jeg ber videre om innsyn i dokument 2 på saksnummer 2002/00762, samt at jeg ønsker å forsikre meg om at meroffentlighet er vurdert for dokument 1 med samme saksnummer, og som jeg har fått avslag på innsyn i.

Endelig viser jeg til avslag på dokument 1 og 3 på saksnummer 2002/02959 og ber om at meroffentlighet vurderes. Dokument 2 på samme saksnummer er ikke å finne i elektronisk postjournal, men jeg ber likefullt om innsyn i dette og alle andre dokumenter på samme saksnummer.

Med vennlig hilsen
Tron Strand
Bergens Tidende
Akersgata 55
0180 OSLO
tlf 22331221
fax 22331230

Dette var en strategi vi oppnådde gode resultater med. Departementet ble tvunget til å foreta en ny vurdering av avslagene, uten at det forelå en formell klagesak. Vi ble innvilget innsyn i flere av brevene.

Av disse fremgikk blant annet:

- I et brev av 6. februar 2002 ber Moss Maritime om norske myndigheters bistand for at selskapet skal kunne få leveranser til USAs rakettforsvar.
- Moss Maritime skriver at deres kontakt med Boeing om rakettforsvarssystemet går «mer enn to år tilbake i tid».
- De skriver at kontakten dreier seg om radarer på store selvgående plattformer.
- Moss Maritime viser til at embetsverket i Forsvarsdepartementet ble informert, blant annet gjennom et notat av 14. januar 2002.
- Forsvarsdepartementet viser, i et brev av 10. september 2002 til Pentagons statssekretær Peter Aldridge, til tidligere kontakt mellom representanter for de to landenes regjeringer om norske bidrag til «National Defense Program».
- Forsvarsdepartementet viser til at det dreier seg om Moss Maritimes plattform, og at leveransene er uttrykk for en meget positiv utvikling i forsvarsindustriens samarbeid mellom de to landene. De ber også om at norsk industri får bidra i det videre arbeidet med plattformen, etter at den er levert.
- I et brev av 23. februar 2003 godkjenner Forsvarsdepartementet at kjøpet av plattformen blir definert som gjenkjøp, og at gjenkjøpskreditten for plattformen blir byttet mot de forpliktelser for gjenkjøp som gjenstår for kjøp av fregatter i Spania.

Våre dokumentfunn, ble underbygget av intervjuer, blant annet med den daværende politiske ledelsen i Forsvarsdepartementet.

Vi kunne nå bevise at Forsvarsdepartementet, og dermed regjeringen, hadde vært direkte involvert i arbeidet med å få solgt plattformen til Boeing og MDA, at Forsvarsdepartementet hadde forsøkt å presse på i forhold til Pentagons ledelse, og at departementet hadde godkjent transaksjonen som en del av det komplekse gjenkjøpssystemet for forsvarsmateriell fra utlandet.

Underhåndskontakter på Stortinget fortalte oss at alt dette var fullstendig ukjent for Stortinget. Vi kunne med sikkerhet slå fast at det aldri var orientert om dette for et åpent storting, men heller ingen som deltok i møter i den utvidede utenrikskomiteen, hvor dagsorden er hemmelig, kunne erindre at dette noensinne hadde vært tema.

Neste skritt var å finne ut hvem i regjeringen som var orientert. Vi var kjent med at statsminister Kjell Magne Bondeviks medarbeidere på Statsministerens kontor hadde holdt et våkent øye med det som foregikk i Forsvarsdepartementet. Det eksisterte ikke noe tillitsforhold mellom Bondevik og hans medarbeidere og forsvarsminister Kristin Krohn Devold.

Vi fikk bekreftet at ingen av Bondeviks medarbeidere var kjent med involveringen i å få solgt materiell til USAs rakettforsvar. Vi fikk også bekreftet at saken aldri hadde vært drøftet i regjeringens indre kabinett eller i sikkerhetsutvalget. Venstreleder Lars Sponheim sa, som en

av flere, at han aldri hadde hørt om det. Han sa også at resten av regjeringen burde ha blitt informert.

Kjell Magne Bondevik selv valgte å svare at han ikke kunne huske å ha blitt informert om saken.

Dermed var plattformssaken i hovedsak bekreftet og i boks.

Når det gjelder **NATOs rakettforsvar, Norges rolle, og våpensystemer på norske skip**, bød den tekniske kartlegging på store utfordringer, ikke minst fordi vi her snakker om høyteknologi, med tekniske begreper som uavhengige miljøer har liten innsikt i. Det gjelder eksempelvis våpensystemenes utforming, muligheter, og radarers rekkevidde.

Deler av materialet vi hadde behov var ikke kjent i Norge, og vi hadde derfor svært begrensede muligheter til å få både opplysninger og vurderinger av norske forskere og andre norske kilder. Forsvarets representanter svarte på spørsmål knyttet til eksisterende bruk av våpensystemene, men ga liten eller ingen informasjon om våpensystemenes muligheter i et rakettforsvar.

I arbeidet kom vi blant annet over en rapport av Forsvarets forskningsinstitutt som på oppdrag fra Forsvarsdepartementet har vurdert hva som skal til for å oppgradere de norske fregattene til å gå inn i en slik rolle. Rapporten er hemmeligstemplett, og konklusjonen er dermed ikke offentlig kjent.

Gjennombruddet kom derimot i to e-poster fra talsmann Kenneth B. Ross i Lockheed Martin (produsent av våpensystemet). Der skriver talsmannen at «the Aegis Weapon System with the SPY-1F can certainly be modified to provide BMD capabilities» og «For the SPY-1F on the F-310, there are no hardware requirements to add a BMD capability».

Aegis og SPY-1F er henholdsvis våpensystemet og radaren på de nye norske fregattene. F-310 er betegnelsene til de nye norske fregattene.

Den tekniske informasjonen om de forskjellige komponentene som kan inngå og inngår i rakettforsvaret har vi skaffet oss gjennom lesing av et stort antall rapporter og dokumenter fra kilder som det amerikanske forsvaret, NATO, det norske forsvaret og våpenprodusenter. Dokumentene ble supplert med intervjuer med representanter for de ovennevnte, samt tekniske eksperter.

Utenlandske våpenprodusenter og utenlandske militære kilder har vært mer åpne enn norske kilder, og har slik sett vært til stor hjelp i vårt arbeid.

På samme måte har vi kartlagt både kapasiteten til det amerikanske og til NATOs rakettforsvar. Når det gjelder planene om sammenslåingen av disse, har en viktig del av arbeidet vært å sammenligne hva som blir sagt fra offisielle og uoffisielle NATO-kanaler med hva som blir kommunisert i Norge. Her har blant annet offisielle utskrifter av taler og presentasjoner i NATO-regi vært nyttige.

Mens det i Norge har vært snakket høyt om deltakelse i et begrenset rakettforsvar som skal dekke utplasserte NATO-styrker, har NATOs generalsekretær holdt taler hvor han har fortalt om behovet for å slå sammen NATOs og USAs rakettforsvar slik at man har et system som dekker hele NATO-alliansens område.

Faktamaterialet ble systematisert, og etter svært mange runder med spørsmål, oppfølgingsspørsmål og intervjuer med Forsvarsdepartementet, kunne vi konkludere og starte arbeidet med publiseringen av materialet.

Presentasjonsmessig sto vi overfor store utfordringer. Siden det er snakk om store mengder vanskelig tilgjengelig informasjon, valgte vi å bruke mye grafikk for å forklare og vise sammenhenger i sakene. Vi har også tatt i bruk omfattende tidslinjer for å vise utviklingen i diskusjonene om rakettforsvar over flere tiår (se kopi av sakene).

7) Tidsbruk

Arbeidet med sakene kom i gang om lag to uker før påske i 2007. Den første tiden jobbet begge med dette ved siden av andre prosjekter og saker. De siste tre ukene før første sak og en til to uker etter dette jobbet begge på fulltid med sakene om rakettforsvaret. I tillegg kommer tid brukt i forbindelse med oppfølginger, blant annet i forbindelse med forsvarsministermøte i Nato i juni i 2007. Samlet tidsbruk er anslagsvis 15 ukeverk.

8) Spesielle erfaringer

Saken har inneholdt flere spesielle utfordringer knyttet til at det har vært liten kompetanse å finne nasjonalt rundt disse problemstillingene. I tillegg har de som innehar denne kompetansen vært lite villige til å snakke. I de politiske miljøene har store deler av arbeidet med rakettforsvaret vært ukjent. Det har ikke vært nevnt i dokumenter til Stortinget, og det har ikke vært noen politisk prosess rundt Norges deltakelse i dette arbeidet. Saken er i ettertid brakt inn for Stortinget. Også mye av det skjer bak lukkede dører i den utvidede utenrikskomiteen. Å jobbe med en sak som det er lite kjennskap til i relevante miljøer har gjort det til en ekstra utfordring å skaffe informasjon.

Det er samtidig en betydelig utfordring for en regionavis å drive en sak fremover i det offentlige rom i Norge, uten at andre medier følger opp og slik bidrar til å presse frem engasjement fra det politiske miljøet. Selv om vi i ukevis skrev om rakettforsvaret, og ga sakene en meget fremtredende plass i avisen gjennom utstrakt bruk av førstesiden, fremstilles spørsmålet om rakettforsvar i Europa av andre medier i Norge nærmest som en kamp mellom USA og Russland, mellom Bush og Putin. Vi mener det er avgjørende at bildet nyanseres, og at også norsk opinion forstår at NATO er i ferd med å realisere sitt eget rakettforsvar, at det er høyaktuelt å koble NATOs og USAs rakettforsvar, samt at Norge har bidratt til utviklingen av dette systemet. Vi mener det er viktig at spørsmålet om norsk deltakelse i et fullt utbygd rakettforsvar i regi av NATO, har kraft i seg til å forme den innenriks- og sikkerhetspolitiske debatten i Norge i månedene og årene fremover.

Tron Strand

Tor Olav Mørseth

Oslo/Bergen 21. januar 2008

VEDLEGG:

- 1) Dokumentliste
- 2) Publiserte artikler

Vedlegg 1:

Dokumentliste:

Noen av de mest sentrale dokumentene er:

- Brev til og fra Forsvarsdepartementet om norsk deltakelse i USAs rakettforsvar i årene 2002/2003
- Presentasjon av det amerikanske rakettforsvaret
Missile Defense Agency, januar 2007
- Miljørapport om effektene av utbygging av det amerikanske rakettforsvaret
Missile Defense Agency, januar 2007
- BMDS booklet
Missile Defense Agency, januar 2007
- Miljørapport om effektene av utbygging av det amerikanske rakettforsvaret
Missile Defense Agency, januar 2003
- Granskingsrapport til Missile Defense Agency om SBX-1
Uavhengig granskingsgruppe, juni 2006
- Budsjetter for Missile Defense Agency (flere år)
Missile Defense Agency
- Presentasjon av budsjett for Missile Defense Agency f08
Missile Defense Agency, mars 2007
- Diverse årsrapporter for norske selskaper involvert i rigghandelen
Brønnøysundregistrene
- Rakettforsvar og ikke-spredning (DNAK)
Security Policy Library 4-2007
- Faktaark, utplassering av ballistiske raketter
Defense Threat Information Group, november 2005
- Forsvar mot ballistiske missiler
FFI-Fokus, april 2006
- Diverse rapporter fra Kongressens researchtjeneste om SBX-radaren og rakettforsvaret.
CRS, 2004,2005,2006, 2007
- Diverse høringer om rakettforsvaret og budsjettsaker i Kongressen og Senatet i USA
Kongressen og Senatet 2003, 2004, 2005, 2006
- Diverse rapporter om rakettforsvaret fra USAs riksrevisjon
GAO, 2004 og 2006
- Russiske vurderinger av rakettforsvaret, inkludert radioaktivt nedfall. Presentasjon.
Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE), juni 2007
- USAs forsvarsdepartement om rakettforsvar i Europa
DoD, juni 2007
- Diverse stortingsmeldinger om samarbeidet i NATO
Stortinget 2000-2006
- Diverse utgaver av NATO Review, samt NATOs publiserte artikler om rakettforsvar
NATO, 2005, 2006, 2007

Vedlegg 2:

Artikkelliste

Førsteside og artikler publisert i Bergens Tidende 12. mai 2007

Førsteside og artikler publisert i Bergens Tidende 13. mai 2007

Førsteside og artikler publisert i Bergens Tidende 14. mai 2007

Førsteside og artikler publisert i Bergens Tidende 15. mai 2007

Artikler publisert i Bergens Tidende 16. mai 2007

Artikler publisert i Bergens Tidende 19. mai 2007

Artikler publisert i Bergens Tidende 30. mai 2007

Artikler publisert i Bergens Tidende 31. mai 2007

Artikler publisert i Bergens Tidende 1. juni 2007

Artikler publisert i Bergens Tidende 13. juni 2007

Artikler publisert i Bergens Tidende 15. juni 2007

Artikler publisert i Bergens Tidende 14. september 2007